HE 116/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sähkömarkkinalain muuttamisesta ja eräistä sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen käyttöönottoon liittyvistä määräaikaisista toimenpiteistä

Tiivistelmä

Sähkön keskitetyn tiedonvaihdon, datahubin, palvelujen käyttöönotto edellyttää kaikilta sähkön vähittäismarkkinoilla toimivilta osapuolilta yhteistyötä ja yhtäaikaisia toimenpiteitä. Muutos nykyisestä hajautetusta osapuolten välisestä tiedonvaihdosta keskitettyyn datahubin palveluun on merkittävä.

Hallituksen esitys laiksi eräistä datahubin palvelujen käyttöönottoon liittyvistä toimenpiteistä on välttämätön ja ilman erillistä käyttöönottojaksoa datahubin palvelujen käyttöönottoa ei ole mahdollista tehdä.

Erillisellä viiden kuukauden pituisella käyttöönottojaksolla 1.11.2021 – 31.3.2022 varmennetaan mahdollisimman hyvin datahubin palvelujen häiriötön käyttöönotto lainsäädännön mukaisella aikataululla 21.2.2022. Lakiesityksellä varmistetaan myös tarvittavat toimenpiteet ja menettelytavat tilanteissa, joissa vähittäismyyjä tai jakeluverkonhaltija ei ole onnistunut saavuttamaan datahubin palvelujen käyttöönottovalmiutta toimialalle laaditun käyttöönottosuunnitelman mukaisessa aikataulussa.

Perustelut käyttöönottojakson välttämättömyydelle

Käyttöönottojakso on välttämätön datahubin käyttöönottoon liittyvien riskien pienentämiseksi. Käyttöönottojaksolla varmistetaan ja mahdollistetaan:

1) datahubin palvelujen käyttöönottoprojektin sekä vähittäismyyjien ja jakeluverkonhaltijoiden keskittyminen tärkeimpiin käyttöönottotehtäviin ja käyttöönoton jälkeisiin tehtäviin;
2) datahubin palvelujen onnistunut käyttöönotto vähittäismarkkinoilla ja palvelujen mahdollisimman huomaamaton käyttöönotto loppukäyttäjille;
3) vähittäismyyjien ja jakeluverkonhaltijoiden käyttöönottovalmiuden todentaminen;
4) datahubin palvelujen käyttöönotossa mahdollisia ongelmia aiheuttavien merkittävien muutosten välttäminen käyttöönottovaiheessa.

Käyttöönottojaksolla ja sen aikana tehtävillä toimenpiteillä ja menettelyillä lakiesityksen mukaisesti varmistetaan vähittäismarkkinoiden keskeytymätön toimivuus siirryttäessä käyttöönottoon 21.2.2022. Tämä pitää sisällään jakeluverkkoihin liittyvien loppukäyttäjien ja sähkön tuottajien sähkön ja jakelupalvelujen keskeytymätön saanti tilanteissa, joissa vähittäismyyjä tai jakeluverkonhaltija ei ole onnistunut saavuttamaan datahubin palvelujen käyttöönottovalmiutta käyttöönottosuunnitelman mukaisessa aikataulussa.

Käyttöönottojaksolla toimenpiteineen ja menettelyineen myös varmennetaan, että käyttöönotto on jakeluverkoissa oleville loppukäyttäjille ja sähkön tuottajille mahdollisimman huomaamaton.

Käyttöönottojaksolla ja sen aikana tehtävillä toimenpiteillä ja menettelyillä pyritään estämään tilanne, jossa yksittäisten vähittäismyyjien tai jakeluverkonhaltijoiden viivästyminen datahubin palvelujen käyttöönotossa viivästyttäisi palvelujen käyttöönottoa koko vähittäismarkkinan osalta. Datahubin viivästyminen vaikeuttaisi huomattavasti myös tulevien palveluiden käyttöönottoa aiotussa aikataulussa (esim. energiayhteisöt ja 15 min tasejakson käyttöönotto v.2023).

Datahubin lakisääteinen velvoite on tehdä mm. jakeluverkon taseselvitys käyttöönoton jälkeen. Jos kaikki jakeluverkonhaltijat eivät pysty siirtymään käyttöönottoon sovitussa aikataulussa, niin Fingrid Datahubin ei ole mahdollista tehdä sen lakisääteistä velvoitetta jakeluverkon taseselvityksen osalta. Tällä on vaikutusta kyseisiin jakeluverkonhaltijoihin ja myös kaikkiin niihin vähittäismyyjiin, joilla on sopimuksia loppukuluttajille kyseisten jakeluverkonhaltijoiden jakeluverkoissa sekä valtakunnalliseen taseselvitykseen.

Lakiesityksen mukaisesti vähittäismyyjien ja jakeluverkonhaltijoiden sekä jakeluverkon rajapistemittauksista vastaavien muiden verkonhaltijoiden ja kiinteistönhaltijoiden velvollisuus on rekisteröityä datahubissa käyttämiensä palvelujen käyttäjäksi 1.11.2021 mennessä. Rekisteröitymisellä varmennetaan, että datahubiin liittyvä markkinaosapuoli täyttää datahubin edellyttämät vaatimukset tietojärjestelmien ja tiedonsiirtoon käytettyjen järjestelmien yhteensopivuudesta hyvissä ajoin ennen käyttöönottoa. Yhteensopivuus varmennetaan siten, että osapuoli on sertifioitunut ja läpäissyt datahubin tuotannollisen koekäytön hyväksytysti koekäytön aikataulun mukaisesti. Rekisteröitymisen edellytys on myös palvelusopimuksen solmiminen Fingrid Datahub Oy:n kanssa 1.11.2021 mennessä.

Fingrid Datahub Oy toteaa, että datahubin onnistuneen käyttöönoton varmistamiseksi aiotussa aikataulussa lakiesitys eräistä datahubin palvelujen käyttöönottoon liittyvistä toimenpiteistä on välttämätön.